

Lekcija 1

Mi smo cenzori!

Odlučujemo šta želimo čitati

<p>Ova tabela sažima informacije koje su nastavniku potrebne u svrhu planiranja i izvođenja časa.</p> <p>Razvijanje kompetencije odnosi se direktno na obrazovanje za demokratiju i ljudska prava.</p> <p>Cilj učenja pokazuje šta učenici znaju i razumiju.</p> <p>Zadatak (zadaci) koji se daju učenicima, uz metod, važni su sastavni dijelovi procesa učenja.</p> <p>Kontrolni popis materijala predstavlja pomoć u pripremi časa.</p> <p>Raspored vremena nastavniku omogućava okvirno planiranje vremena.</p>	
Razvijanje kompetencije	Kao cenzori u sopstvenu korist, učenici postaju svjesni svojih sklonosti prema nekim medijima i porukama.
Cilj učenja	I producenti i korisnici djeluju kao cenzori. Mediji stvaraju našu sliku o svijetu. Imaju moć da odluče šta ćemo saznati (cenzura, selekcija programa). S druge strane, mi kao korisnici medija, cenzori smo u svoju vlastitu korist. Biramo ili odbacujemo neke medije i odlučujemo kojim ćemo porukama pokloniti pažnju.
Zadaci za učenike	Učenici promišljaju o svojim sklonostima prema određenoj novini.
Materijali i sredstva	Naslovne strane dviju različitih novina, izdatih istog dana. U velikim razredima bi trebalo da budu dostupna dva ili tri primjerka iste naslovne strane. Radni listovi za učenike 9.1-9.3, <i>flip chart</i> , flomasteri, makaze i ljepljivo. Zbirka novina.
Metod	Plenarna izlaganja i rasprava. Predavanje. Grupni rad.
Raspored vremena	Faza 1: Nastavnik uvodi pojam cenzure. 25 min. Faza 2: Učenici planiraju projekat zidnih novina. 15 min.

Informacije

Kao korisnici, učenici reaguju na razlike između novina, pokazujući više sklonosti prema jednoj, a odbijajući drugu. Na osnovu tih sklonosti, učenici djeluju kao cenzori u sopstvenu korist i dovode se u situaciju da toga postanu svjesni.

Promjenom ugla gledanja, učenici shvataju da su i urednici odredili svoje prioritete i izvršili izbor. Kakav izbor i iz kojih razloga? Imajući na umu to pitanje, učenici započinju rad na projektu. Pronaći će odgovor ako urade isto – nastoje da razumiju medije proizvodeći ih. Započinjaju rad na ključnom zadatku ove jedinice.

Nastavnikovo predavanje je povezano s procesom konstruktivističkog učenja. Nastavnik uvodi pojam cenzora nakon što su učenici isto vidjeli na djelu. S druge strane, učenici primjenjuju novi pojam u kasnijem projektu jer on sadrži osnovna pitanja koja se postavljaju u njihovom zadatku.

Opis lekcije

Priprema lekcije

Tri sedmice prije početka rada na ovoj lekciji, nastavnik traži da učenici prikupe štampane medije – novine, časopise, dnevnike, reklamne prospekte, itd. Važno je da prikupe i fotografije. Od učenika se traži da te materijale donesu u školu, na prvi čas kada započinje rad na ovoj jedinici.

Zavisno od raspoloživog prostora, materijale treba izložiti na školskim klupama u učionici. Učenici će ih koristiti za izradu zidnih novina u okviru lekcije 2 i 3.

I nastavnik prikuplja novine i časopise. Pripremajući prvu lekciju, nastavnik se služi tim materijalima i izdvaja po dvije naslovne strane iz različitih novina. Naslovne strane za sve grupe treba da budu iz istog izdanja da bi se na taj način omogućilo poređenje unutar grupa, kao i poređenje njihovih rezultata u plenarnom dijelu. Svaka grupa treba da ima po jedan par naslovnih strana iz raznih novina. Zavisno od mogućnosti učenika, mogu se koristiti i naslovne strane na stranim jezicima.

Na internetskoj stranici www.newseum.org mogu se pronaći PDF verzije (veličina A4) najnovijih naslovnih strana mnogih evropskih novina. Ako nastavnik želi da ih koristi, treba da ih fotokopira kao radne materijale za učenike, a ne da ih samo izloži na tabli (vidi korak 1.1 u nastavku).

Faza 1: Nastavnik uvodi pojam cenzora

Korak 1.1: Učenici govore o tome kojoj novini daju prednost

Nastavnik stavlja dvije naslovne strane novina na tablu. One su međusobno suprotstavljene, na primjer:

- tabloid i kvalitetne novine;
- regionalne i nacionalne novine;
- novine koje odražavaju razna politička opredjeljenja, npr. socijaldemokratska i neoliberalna.

Ako raspolazete s nekoliko primjeraka iste naslovne strane, treba ih izložiti s dovoljno međuprostora, kako bi ih svi učenici dobro vidjeli. U velikim učionicama, to će omogućiti veliku uštedu vremena.

Učenici izlaze i u tišini proučavaju dvije naslovne strane.

Nastavnik traži da se učenici okupe ispred novine kojoj su dali prednost. Formiraju dvije grupe, a ako je potrebno i treću, kojoj se ne sviđa ni jedna od te dvije novine. Učenici u grupi kratko razmjenjuju svoja mišljenja pa zatim u plenarnom krugu iznose razloge zbog kojih su odabrali neku novinu.

Nastavnik sluša i moderira razmjenu mišljenja, ali ne komentariše ni izjave učenika ni njihov izbor.

Korak 1.2: Uputstvo: osnovni pojam cenzora

Nastavnik drži kratko predavanje i uvodi pojam cenzora i njegovo dvostruko značenje. Povezuje ga s kontekstom koji su učenici dali u koraku 1.1. Kao što su učenici pokazali, obično iskazujemo jasnu naklonost prema jednim novinama, jer se novine jako razlikuju. Dajemo prednost jednim novinama, odbijamo druge. U svakodnevnom životu, čak često više volimo da koristimo druge medije kao izvor informacija, npr. TV ili internet. U toj vrlo značajnoj situaciji, funkcionisemo kao cenzori. Odlučujemo kojem mediju i kojim informacijama iz tog medija poklanjamo našu pažnju. Mediji zavise od nas – bez naše pažnje, njihov bi napor bio uzaludan.

Nastavnik potom mijenja ugao gledanja: ne funkcionišu samo čitaoci kao cenzori, već to čine i urednici novina. Oni odlučuju što će nam ponuditi da izaberemo. U tom smislu zavisimo od medija – primamo isključivo informacije koje su oni odabrali.

Pojam cenzora ima dva značenja: i producenti i korisnici medija odlučuju koje su poruke važne. U politici su cenzori ujedno i selektori programa.

Jasno je da i urednici vrše izbor – različite vrste, što pokazuju naslovne stranice njihovih novina. Zbog čega? Učenici će istražiti to pitanje u projektu koji slijedi.

Faza 2: Učenici planiraju projekat izrade zidnih novina

Radni listovi za učenike 9.1-9.3.

Korak 2.1 Nastavnik učenicima objašnjava zadatak

Učenici formiraju grupe od četiri do šest članova i utvrđuju izdavačke timove. Sljedeće dvije lekcije namijenjene su izradi zidnih novina.

Odigraće ulogu cenzora koju imaju urednici i baviće se sljedećim pitanjima:

- Koje teme ćemo izabrati?
- Koju temu ćemo izabrati kao „mamac“ ili uvodnik?
- Šta možemo ili moramo izbaciti zbog ograničenog prostora?

Učenici moraju postati svjesni da postavljena pitanja pokazuju šta sloboda štampe u praksi znači – uživati slobodu, ali i prihvatiti odgovornost rješavanja teških problema.

Nastavnik zatim objašnjava tehničku stranu priče. Učenici mogu koristiti do dva papira sa *flip chart*-a. Svoje članke ispisuju rukom. Mogu pretražiti kolekciju novina koju su prikupili kako bi pronašli fotografije ili dijagrame, ili mogu koristiti druge medije radi dobijanja različitih informacija. Međutim, ograničeni su i prostorom i vremenom. Njihove zidne novine moraju biti izložene po završetku sljedeće lekcije.

Učenici spajaju školske klupe da bi osigurali dovoljno veliku površinu na koju će položiti list papira sa *flip chart*-a.

Korak 2.2 Učenici započinju rad na projektu

Sljedeći nastavnikova uputstva, učenici počinju čitati radne materijale. Ako im vrijeme to dopusti, nastavljaju sa sljedećim koracima.